

ВСЕУКРАЇНСЬКА
ГРОМАДСЬКА
ОРГАНІЗАЦІЯ ІНВАЛІДІВ
“СОЮЗ ЧОРНОБИЛЬ
УКРАЇНИ”

UKRAINE
PUBLIC
ORGANIZATION
CHERNOBYL UNION
OF UKRAINE

вул. В. Винниченко, 3
м. Київ, 04053, Україна
Тел./факс: (096)046-85-11
E-mail: wgoischu@ukr.net

3, Vynnychenko V. str.
Kyiv, 04053, Ukraine
Tel/fax: +38 (096)046-85-11
souzchornobyl@ukr.net

№ 44
05.08.2024 року

Першій заступниці Міністра
соціальної політики України
Д.М. Марчак

Шановна Дарія Миколаївна!

Засвідчуємо повагу та повідомляємо, що на засіданні Президії Центральної Ради ВГОІ «Союз Чорнобиль України» уважно проаналізовано Вашу відповідь «Про соціальний захист осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи», що адресована також Офісу Президента України і Кабінету Міністрів України.

Мусимо константувати, що зміст цього документа не дає відповідь на жодне з гострих питань, які стосуються захисту Українських Чорнобильців.

Отже, *щодо відновлення бюджетної програми КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».*

Ми знаємо, що ця програма – у складі бюджетної програми «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини», і що її частина становить трохи більше двох відсотків цієї програми. Але по-перше, – тут є важливий моральний аспект, а саме – учасники ліквідації аварії на ЧАЕС – це захисники, рятувальники, які йшли у бій з атомною стихією, ризикуючи здоров'ям і життям заради захисту багатьох поколінь в Україні і Європі. **Відносити їх до громадян, які потрапили у складні життєві обставини, просто неправомірно.**

Виокремлення, а точніше – повернення окремої бюджетної програми аж ніяк не нашкодить ні «прозорості», ні «оптимізації» управління бюджетними видатками, а скоріш – навпаки. І по-друге: Чорнобильці звертаються з питанням, чому саме Чорнобильські бюджетні програми зазнали такої руйнації? Протягом останніх десяти років частка витрат Держбюджету, що спрямовується на захист Чорнобильців, зменшилась у десять разів і становить 0,07%, або менше однієї тисячної витратної частини бюджету.

Питання: чому саме захист Чорнобильців зазнав такого скорочення? Чим саме завинили рятувальники України і Європи, а також ті, хто потерпів від Чорнобильської катастрофи?

Чорнобильці із розумінням ставляться до скорочення витрат на соцзахист в умовах війни. Але, на наш погляд, це має стосуватися усіх витрат бюджету, за виключенням тих, що забезпечують оборону Української Держави.

Тому ВГОІ «Союз Чорнобиль України» й пропонує поетапно, протягом кількох років повернути частку витрат, що спрямовуються на захист Чорнобильців, до рівня, що був десять років тому. Погодьтеся, що це було би і справедливо, і законно, бо спрямовано на виконання низки рішень Конституційного Суду України.

Щодо поновлення фінансування бюджетної програми „Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, відновлення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян та відшкодування витрат на лікування. Нам не вперше розповідають про т.з. пакет безоплатних мед послуг. Але цитуємо статтю 17 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»:

Стаття 17. Організація медичного обстеження і оздоровлення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи

Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах охорони здоров'я, соціального захисту населення, освіти і науки, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації організують щорічне медичне обстеження (диспансеризацію), санаторно-курортне лікування всіх осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, запроваджують систему радіаційно-екологічного, медико-генетичного, медико-демографічного моніторингу на території України. Цими органами у регіонах найбільшого зосередження осіб, які постраждали, створюються спеціалізовані центри, в тому числі дитячі, для обстеження, лікування, соціально-психологічної реабілітації та профорієнтації потерпілих осіб.

Медикаменти і медичне обладнання, які надходять цільовим призначенням на території радіоактивного забруднення, а також для спеціалізованих медичних закладів (в тому числі дитячих), в яких проходять лікування постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи (незалежно від місця їх розташування на території України), звільняються від усіх видів оподаткування і сплати мита. Перелік таких спеціалізованих медичних закладів визначає Кабінет Міністрів України.

Громадяни, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, зобов'язані проходити обов'язкове обстеження в медичних закладах.

Громадяни, які стали особами з інвалідністю внаслідок Чорнобильської катастрофи, переогляд у медико-соціальній експертній комісії проходять залежно від рівнів розладу функцій організму, що встановлюється зазначеною комісією, через 3-5 років. При стійких незворотних морфологічних змінах та порушеннях функцій органів і систем організму, неефективності будь-яких видів реабілітаційних заходів, а також після досягнення

пенсійного віку, в тому числі на пільгових умовах, група інвалідності встановлюється безстроково.

Ніякі «пакети» не можуть обмежити жодної з викладених норм!

Інакше це буде порушення вимог статей 16 і 24 Конституції України. Разом з іншими провідними громадськими Чорнобильськими організаціями ми звернулися до Міністра охорони здоров'я України щодо проведення засідання Координаційної ради з питань надання Чорнобильцям спеціалізованої медичної допомоги. Таку раду утворено наказом МОЗ №209 від 03.02.2021 року та пролонговано наказом №578 від 05.04.2024 року, при цьому в 2021 році було проведено 1 засідання, і до цього часу засідання більше не проводились. Оскільки Ви надаєте відповідь і від імені МОЗ, то, будь-ласка, посприйте найскорішому скликанню засідання цієї Ради.

Далі: щодо поліпшення пенсійного забезпечення, виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 №6-р, виконання Рішення Другого Сенату Конституційного Суду України від 17.04.2021 №1-р.

Проблема пенсійного забезпечення залишається на сьогодні дійсно гострою.

- Стосовно осіб I-ої категорії Конституційний Суд України прийняв, нарешті, справедливе рішення №4-р від 03.04.2024 року – про відновлення 6, 8, 10 мінімальних пенсій за віком – після завершення воєнного стану.
- Стосовно осіб II-ої категорії – Союз Чорнобиль і інші громадські організації - надавали свої пропозиції, і ми готові до співпраці з цього питання.
- Стосовно пенсійного забезпечення осіб, які проживають на забруднених територіях, а точніше доплат до пенсій за судовими рішеннями відповідно до ст. 39 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи".

Рішення КСУ про визнання неконституційними скасування зазначеної статті Законом №76, було прийнято у липні 2018 року.

Запровадження Законом про Державний бюджет показника 1600 грн. лише частково знімає гостроту проблеми. "Союз Чорнобиль України" не влаштовує передусім наявна дискримінація у пенсійному забезпеченні Чорнобильців.

Важливо, що суд визнав неконституційними низку (15) норм цього Закону, але відновив раніше діючу редакцію лише двох статей Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", а саме ст.53 та 60. Щодо решти, у т.ч. ст. 39 – суд дав можливість владі запровадити норми, які б людям допомогли, і для

бюджету не були б згубними. Але, на жаль, за шість років не було нічого зроблено, що й спричинило чисельні судові рішення.

Ці питання також можуть бути темою судових позовів і відповідних рішень. Саме тому "Союз Чорнобиль України" направляє до Мінсоцполітики своє бачення розв'язання цієї проблеми.

Звернуто Вашу увагу й на таке: Стаття 19 Конституції України зобов'язує владу діяти і приймати рішення «лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що встановлені Конституцією України...». Тому називати прийняття антиконституційного Закону №76 «реформуванням» законодавства – принципово невірно! Невірно, на наш погляд, є й посилання на те, що рішенням КСУ №6-р «не встановлено порядку та строків виконання інших норм Закону №796, зміни до яких визнано неконституційними».

Цитуємо п.4 мотивувальної частини цього Рішення КСУ:... «4. Зважаючи на сутність [статті 16](#) Конституції України, Конституційний Суд України вважає, що закріплення передбаченого у ній обов'язку держави у [розділі I "Загальні засади"](#) Конституції України вказує на засадничий характер цього обов'язку та на необхідність виокремлення категорії громадян України, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи і потребують додаткових гарантій соціального захисту у зв'язку з надзвичайними масштабами вказаної катастрофи та її наслідків.

Встановлення у законах України пільг, компенсацій та гарантій громадянам України, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, обумовлено виконанням державою свого конституційного обов'язку, передбаченого [статтею 16](#) Основного Закону України, щодо подолання наслідків Чорнобильської катастрофи та збереження генофонду Українського народу. Такі пільги, компенсації та гарантії є особливою формою відшкодування завданої шкоди вказаній категорії громадян, а тому скасування чи обмеження цих пільг, компенсацій і гарантій без рівноцінної їх заміни свідчитиме про відступ держави від її конституційного обов'язку.

Конституційний Суд України у Рішенні від 20 березня 2002 року [№ 5-рп/2002](#) у справі щодо пільг, компенсацій і гарантій наголосив на недопустимості скасування окремих пільг, компенсацій та гарантій особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, зазначивши, що "відповідно до [статті 16](#) Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи є обов'язком держави. Одним із тяжких наслідків аварії на ЧАЕС стала втрата здоров'я громадянами. Законами України таких громадян віднесено до відповідних категорій, вони потребують відновлення втраченого здоров'я, постійної медичної допомоги та соціального захисту з боку держави" (пункт 4 мотивувальної частини).

... Скасування пільг, компенсацій та гарантій не відповідає конституційному обов'язку держави, передбаченому у [статті 16](#) Основного Закону України, щодо осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, тому пільги, компенсації та гарантії є такими, що захищені Конституцією України від негативних наслідків для цієї категорії осіб при внесенні змін до законодавства України».

Здається, все зрозуміло: або відновлюється раніше діюча норма, або запроваджується інша норма, можливо й менш затратна, але не менш ефективна. Іншого варіанту, у т.ч. й варіанту «нічого не робити», рішенням КСУ не передбачено. Тому в чергове пропонуємо дослухатися до пропозицій ВГОІ «Союз Чорнобиль України». Наголошуємо, що жодного разу «Союз Чорнобиль України» не був ініціатором судових позовів з цього питання. Тому пропонуємо співпрацю, з метою запобігання утворенню чергових кризових ситуацій у сфері захисту Чорнобильців.

Просимо надати відповіді на поставлені питання, оскільки ми маємо відповіді на ті проблеми, які чи не щодня порушують перед нами Чорнобильці.

Повідомляємо також, що на засідання Президії Центральної Ради «Союзу Чорнобиль України» напрацьовані пропозиції до проекту закону України «Про Державний Бюджет України на 2025 рік», які надсилаємо окремим листом і просимо врахувати при підготовці цього важливого документу.

Члени Президії настійливо пропонують також провести окреме робоче засідання, присвячене обговоренню актуальних проблем захисту Українських Чорнобильців.

З повагою
Президент ВГОІ
"Союз Чорнобиль України"

Іван Яценко